

Oponentský posudok

Habilitačnej práce Ing. Lucii Bosákovej, PhD. et PhD. „**Vytváranie participatívnych riešení na podporu duševného zdravia dospievajúcich: význam zapojenia verejného zdravotníctva do multisektorového riadenia systému starostlivosti**“

Predložená habilitačná práca sa zaoberá možnosťami, ako zefektívniť prostriedky zdravotnej politiky na prevenciu dopadov porúch duševného zdravia adolescentov na Slovensku. Ide o mimoriadne aktuálnu problematiku, vzhľadom na to, že emocionálne a behaviorálne problémy predstavujú jeden z najvýznamnejších verejnozdravotných problémov v tejto cieľovej skupine populácie. Predkladaná práca predstavuje významný prínos pre identifikovanie priorít opatrení v problematike porúch duševného zdravia u adolescentov na Slovensku, čím sa stáva dôležitým podkladom pre formovanie zdravotnej politiky ako aj východiskom pre ďalší výskum v danej oblasti. Význam predkladanej práce podčiarkuje aj originálne využitie metódy Mapovania konceptov. Tento prístup, integrujúci kvalitatívne a kvantitatívne metódy, sa doteraz nevyužíval na Slovensku, ani v Čechách, s výnimkou pracoviska autorky, čím sa stáva práca mimoriadne inovatívnou aj z medzinárodného hľadiska.

Práca má klasické členenie vedeckej práce. Úvodnú časť predstavuje prehľad súčasných poznatkov, ktorý autorka rozdelila na tri základné kapitoly. V prvej sumarizuje verejnozdravotné aspekty porúch duševného zdravia u adolescentov, pričom sa zameriava predovšetkým na emocionálne a behaviorálne problémy v tejto cieľovej skupine populácie. V druhej predstavuje systém starostlivosti o adolescentov s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami, pričom ho rozdeľuje na preventívno-poradenskú, zdravotnícku a sociálnu vetvu. Tretia kapitola uvádza a podrobne popisuje metódu Mapovania konceptov, ktorú autorka využila v empirickej časti predkladanej práce. Okrem toho sa prezentujú aj príklady využitia tohto postupu v rámci šiestich vedeckých článkov, ktoré vznikli na pracovisku autorky a boli publikované v renomovaných karentových časopisoch (Dr. Bosáková je v dvoch prvou autorkou a v ostatných spoluautorkou). Kópie článkov sú prílohou predkladanej habilitačnej práce.

Hlavným cieľom práce je zhodnotenie možností vylepšenia systému starostlivosti o adolescentov s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami na Slovensku. Na jej základe definuje štyri čiastkové ciele, pričom u každého z nich uvádza aj konkrétne kritériá ich splnenia.

Podkladom pre riešenie empirickej časti predkladanej práce bola štúdia Care4You, ktorá sa na Slovensku vykonáva od roku 2016. Využíva metódu Mapovania konceptov, ktorá integruje kvalitatívny zber údajov a ich následnú kvantitatívnu analýzu. Empirické informácie sa získavali prostredníctvom 33 respondentov získaných zámerným výberom, zastupujúcich rôzne typy poskytovateľov starostlivosti, ktorí prichádzajú do kontaktu s deťmi a adolescentmi s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami.

V rámci výsledkov bolo sformulovaných 43 konkrétnych návrhov opatrení na vylepšenie systému starostlivosti o dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami. Tieto návrhy v rámci finálneho klastrového riešenia autorka roztriedila do piatich oblastí. Následne, z hľadiska naliehavosti a uskutočniteľnosti, definovala 10 prioritných opatrení. Tieto zistenia dôkladne interpretovala v diskusii, ktorej súčasťou sú aj návrhy do praxe a podnety pre ďalší výskum.

Predkladaná práca je originálna a s vysokým vedeckým prínosom. Má jasne formulované ciele, využívajú adekvátnu a inovatívnu metódu. Prehľadným spôsobom prezentuje svoje výsledky, pričom na ich základe formuluje praktické odporúčania do praxe ako aj implikácie pre ďalší výskum.

V súvislosti s prácou mám pre autorku jednu otázku: Početné práce poukázali na to, že zmeny v spoločnosti ku ktorým došlo v súvislosti s opatreniami počas pandémie COVID-19 zohrali významnú úlohu v zhoršení situácie v oblasti porúch duševného zdravia detí a adolescentov. Vzhľadom na súčasné poznatky je zrejmé, že táto pandémia nebola výnimočnou a je vysoko pravdepodobné, že v budúcnosti nastanú podobné mimoriadne situácie. Preto je potrebné vytvoriť v rámci zdravotnej politiky pripravenosti kapacity na ich efektívny manažment. Aké opatrenia, v rámci pripravenosti, by navrhla autorka na zmiernenie dopadov mimoriadnych situácií v spoločnosti vzhľadom na duševné zdravie detí a adolescentov?

Ing. Lucia BOSÁKOVÁ, PhD., et PhD. svojou habilitačnou prácou presvedčivo preukázala schopnosť samostatnej vedeckej práce ako aj koordinácie aktivít v rámci výskumných kolektívov. Jej vysoká kvalita dáva oprávnený predpoklad ďalšieho rastu a vytvorenia vlastnej vedeckej školy. Predkladaná práca spĺňa a vo viacerých aspektoch prekračuje požiadavky kladené na habilitačné práce a preto ju jednoznačne **odporúčam** prijať k obhajobe.

V Martine 12. 12. 2025

prof. MUDr. Tibor Baška, PhD.

Ústav verejného zdravotníctva JLF UK v Martine